

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.3. ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО...

1. ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА УЧИТЕЛЯ ПО БИОЛОГИЯ

Европейски политики за развитие на учителската професия. Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри. Нормативни документи свързани със статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти. Стандартите като основен елемент в модела на подготовка на учители. Стандарти за подготовка в професионално направление „педагогика на обучението по биология”. Специфично-професионални компетентности на учителя по биология.

2. МЕТОДИКАТА НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ КАТО НАУКА И УЧЕБЕН КУРС ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Науката като сфера на човешката дейност – единство на познание, знание и образование. Интегративен характер на методиката на обучение по биология (МОБ) като наука. Функции и цели на МОБ. Обект, предмет и субекти на МОБ. МОБ като базисен курс за професионалната подготовка на учителя по биология за формалното и неформално образование.

3. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕ, ВЪЗПИТАНИЕ И РАЗВИТИЕ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ

Същност на категорията цел – философски, логически и психолого-педагогически аспекти. Категорията цел в интегративното поле на методиката на обучение по биология. Таксономичен подход за определяне и групиране на целите. Стандартите и учебните програми по биология като нормативен модел на целите. Конкретизация на целите за обучението по биология. Интеграция на целите в рамките на различни предметни области. Цели на научно-изследователска дейност по МОБ.

4. БИОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ

Съдържание на образованието – обща характеристика. Учебният план като модел за съдържанието и структурата на средното образование. Интеграция – ключов термин за описание на новия учебен план. Декомпозиране на съдържателната концепция в учебния план. Учебно знание по биология. Учебно знание – същност, елементи. Взаимоотношения между научно знание – учебно знание. Логически аспекти на учебното знание (основни категории, логически прийоми и взаимоотношения). Умението в обучението по биология. Умението като елемент на очакваните резултати от обучението по биология. Структурни елементи – същност и взаимоотношения. Умението като психо-поведенческа система, придобита чрез обучение и личен опит. Умения и ключови компетентности.

5. ИЗБОР И СТРУКТУРИРАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО УЧЕБНО ЗНАНИЕ

Система от критерии за избор на учебно знание по биология – основни нива и взаимоотношения. Дидактически принципи и визуализация на биологичните обекти и процеси в полето на избора на биологично учебно знание. Категориите абстрактно и конкретно, историческо и логическо в контекста на структурирането на учебно знание. Учебно- методическият комплекс от ъгъла на системата от критерии за избор и структуриране на биологично учебно знание. Избор на учебно знание – специфика в съответствие с различните форми на подготовка в контекста на формалното и неформално образование.

6. ПРОЦЕСЪТ НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ КАТО СИСТЕМА

Компоненти на процеса обучение по биология- видове, същност и специфика. Обучението като институционализирано субект-субектно взаимодействие. Системният анализ като методологическо направление. Система-дефиниране, признаци на системата. Обучението като процес. Системен анализ на процеса на обучение. Обучението като педагогическа дейност. Алгоритмизация на процеса на обучение по биология. Алгоритъм – същност, основни характеристики. Видове алгоритми в обучението по биология. Алгоритмично предписание и алгоритмично описание – същност и взаимоотношения. Алгоритмизация на дейностите преподаване и учене.

7. ФОРМИ НА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ

Форми на организация – същност, видове. Класно-урочни и класно-неурочни форми на организация на процеса на обучение по биология – същност, видове, задължителни и вариабилни елементи в макроструктурата, сравнителен анализ на формите на организация. Извънкласни форми на организация.

8. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ

Методи на обучение – същност, видове. Класификация на методите на обучение. Взаимоотношението цели на обучение – методи – качество. Методи на обучение – методи на научно-изследователска дейност по МОБ.

9. УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛНАТА ЗАДАЧА В ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ

Същност и структура на учебно-познавателната задача. Видове задачи в обучението по биология. Формиращи възможности на учебната задача по отношение на двата субекта – учител и ученик. Формиращи възможности на задачата като знаков модел на ситуация. Връзка на учебно-познавателните задачи с формите на организация и уменията.

10. МОТИВАЦИЯТА В ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ

Мотив – същност, структура, функции, основни характеристики. Видове мотиви за учене. Мотивационна сфера на личността – същност. Мотивация – същност, фактори, повлияващи мотивацията за учене. Връзка между интеграцията по съдържание и по умения и мотивацията за учене. Изграждане на модел на мотивационен компонент на процеса на обучение по биология.

11. ТЕОРИИ ЗА УЧЕНЕ

Теории за учене – нива на анализ. Теорията за учене като познавателен елемент. Теориите за учене в контекста на развитие на психологическите идеи – ключови елементи. Теории за учене – методическа интерпретация и приложение в процеса на обучение по биология. Теориите за учене и формите на организация на процеса обучение. Теории за учене - управление на познавателната дейност – качество.

12. ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО БИОЛОГИЯ

Европейска политика в сферата на интегрирането на технологиите в обучението. Национални политики и стратегии за интегриране на ИКТ в българските училища. Класификация на ИКТ в биологичното образование и специфика на приложението им. Същност и видове електронно обучение. Модели и платформи за електронно обучение в контекста на биологичното образование.

13. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Научни педагогически изследвания – същност, особености, видове, етапи. Технология на емпиричното педагогическо изследване. Методи на теоретични и емпирични педагогически изследвания. Същност и специфика на изследванията по МОБ, качествени и количествени методи, език на МОБ, прогнозиране. Обработка, представяне и анализ на данни от емпирично педагогическо изследване. Статистически методи.

14. КОНЦЕПЦИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА БИОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ

Развитие на концепцията за съдържание на биологичното образование в средното училище. Взаимоотношението: психолого-физиологична характеристика на учениците – избор и структуриране на учебно знание – процес на обучение – развитие на когнитивна, афективна и психомоторна сфера на личността.

15. ОРГАНИЗАЦИОННИ, СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО „ЧОВЕКЪТ И ПРИРОДАТА“ И „БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ“ 7. КЛАС

Място на учебните предмети в учебния план. Цели на обучение, възпитание и развитие – ключови умения, понятия и взаимоотношения с ключови компетентности. Избор и структуриране на учебното съдържание – основни акценти в полето на вертикалната координация и междупредметната интеграция. Технология на процеса обучение – специфика на взаимоотношението: компоненти на процеса обучение – форми на организация на познавателната дейност – теории за учене.

16. ВЪТРЕШНО И ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ В ПРОГИМНАЗИАЛЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЕТАП

Контрол, оценяване, диагностика на процеса на обучение по биология в прогимназиалния образователен етап, видове, взаимоотношения. Вътрешно оценяване – нормативни детерминанти. Технология за осъществяване на вътрешно оценяване и диагностика. Външно оценяване – нормативни детерминанти и технология.

17. ОРГАНИЗАЦИОННИ, СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО „БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ“ – ГИМНАЗИАЛЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЕТАП

Място на учебния предмет в учебния план. Цели на обучение, възпитание и развитие – ключови умения, понятия и взаимоотношения с ключови компетентности. Избор и

структуриране на учебното съдържание – основни акценти в полето на вертикалната координация и междупредметната интеграция. Технология на процеса обучение – специфика на взаимоотношението: компоненти на процеса обучение – форми на организация на познавателната дейност – теории за учене.

18. ОРГАНИЗАЦИОННИ, СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО „БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ” – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА.

Място на учебния предмет в учебния план. Цели на обучение, възпитание и развитие – ключови умения, понятия и взаимоотношения с ключови компетентности. Избор и структуриране на учебното съдържание – основни акценти в полето на вертикалната координация и междупредметна интеграция. Технология на процеса обучение – специфика на взаимоотношението: компоненти на процеса обучение – форми на организация на познавателната дейност – теории за учене.

19. ВЪТРЕШНО ОЦЕНЯВАНЕ В ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП И ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ

Контрол, оценяване, диагностика на процеса на обучение по биология в гимназиалния образователен етап, видове, взаимоотношения. Вътрешно оценяване – нормативни детерминанти. Технология за осъществяване на вътрешно оценяване и диагностика. Външно оценяване – нормативни детерминанти и технология.

ЛИТЕРАТУРА

Андреев, М. Процесът на обучение. Дидактика. С., 2002.

Асенова, А. Процесът на обучение по биология, Университетско издателство «Св. Кл.Охридски», 2012.

Асенова А., К. Йотовска. Ключовите компетенции на учителя по биология в контекста на електронното обучение, Изд. Д. Убенова, София, 2011.

Бижков, Г., В. Краевски. Методология и методи на педагогическите изследвания. С., 2007.

Минчев, Б. Ситуации и умения. 1991.

Десев, Л. Речник по психология. 2005.

Михова, М. Преподаването и ученето. Теория, стилове, модели. В. Т, Фабер, 2002

Михова, М. Дизайн на обучението. В. Т. Астарта, 2003.

Михова, М. Образователна политика на Европейския съюз. Проблеми и приоритети. Пловдив, 2014.

Пиръв, Г. Педагогическа психология. С., 1995.

Петров, П. Дидактика. С., 1998, 2002, 2004.

Петров, П. М. Атанасова. Образователни технологии и стратегии за учене. С., 2001.

Петров, П., Р. Петров. Училищна дидактика. С., 2016

Пейчева-Форсайт, Р., и съавтори. Ръководство за редизайн на традиционно обучение в електронно (Адаптация на модела PREEL), Изд. Даниела Убенова, 2011

Пейчева-Форсайт, Р. Състояние на интеграцията на ИКТ в българското средно училище – перспективата на изследователя, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2012.

Ставрева, Г. Методика на обучението по биология. УИ на ПУ "Паисий Хилендарски", 2010.

Стьрнбърг, Р., У. Уилямс. Педагогическа психология. Изток-Запад, София, 2014.

Цанова, Н. Стандарти и учебни програми по биология-начин на употреба. Pensoft Publishers, 2007.

Цанова, Н., Н. Райчева. Методика на обучението по биология – теория и практика. София: Pensoft, 2012.

Garrison, D. Randy. E-learning in the 21st century: A framework for research and practice. Taylor & Francis, 2011.

Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014-2020 г.), МОН,
www.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=3419.

НАРЕДБА № 12 от 01.09.2016 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти
(zareformata.mon.bg/documents/naredba_12_01.09.2016_prof_razvitie_uchiteli.pdf)

Държавни образователни стандарти

<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=25>

Учебни програми и учебници по „Човекът и природата“ 5-6 клас и „Биология и здравно образование“ 7-12 клас

<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=28>

ЗАКОН за предучилищното и училищното образование, ЗАКОН за професионалното образование и обучение

<https://www.mon.bg/?go=page&pageId=7&subpageId=57>

18.12.2023 г.